

Tento výukový materiál byl vytvořen a financován v rámci programu OPVK projektu "Rovné příležitosti ve výuce pro všechny" registrační číslo projektu-CZ 1.07/1.2.05/03.0010

Název: Typologie výrobků v oboru

Téma: Typologie výrobků a staveb

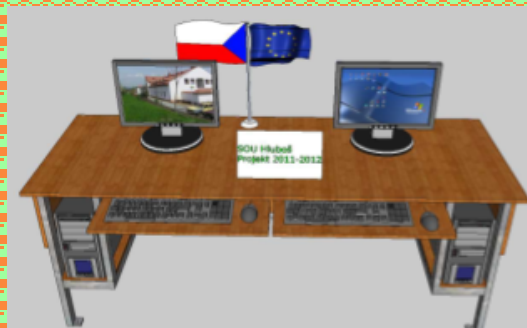
Předmět: Odborné kreslení

Ročník: 2. Truhlářská a čalounická výroba

Klíčová slova: typologie a typy výrobků, významné dobové slohy - typické znaky architektury - okna, dveře, typický nábytek

Autor: Ing. Lenka Heřmanová

Škola: Střední odborné učiliště Hluboš

METODICKÝ POSTUP

1. strana - Typologie výrobků oboru

- úvod do problematiky, učitel rozvine nejprve se žáky diskusi o tom, co vše zahrnuje typologie výrobků
- učitel poté doplní další hlediska typologie, která nebyla řečena při diskusi dle interaktivního materiálu
- učitel doplní ve výuce přehled všech výrobků v oboru (lze opět zařadit nejprve diskusi se žáky)

2. - 3. strana - Významné dobové slohy - Románský sloh

- opakování látky (český jazyk, občanská nauka, technologie) učitel pomocí názorných obrázků vysvětlí typické rysy tohoto období, nastíní historické události, které ovlivnily architektonické prvky a nábytek
- ikona "panáček s lupou" - doplňující prezentace

4. - 9. strana - Gotika - Renesance - Baroko - Rokoko - Klasicismus - Soudobá architektura

- opakování látky (český jazyk, občanská nauka, technologie) učitel pomocí názorných obrázků vysvětlí typické rysy tohoto období, nastíní historické události, které ovlivnily architektonické prvky a nábytek

10. strana - Kontrolní otázky

- procvičování získaných znalostí
- učitel pro kontrolu správné odpovědi, klikne na obrázek u číslované odpovědi
- odkaz na stránku v interaktivním materiálu s danou problematikou
- ověřování znalostí lze udělat vyhledáváním informací na internetu, popř. pomocí obrázků, u kterých žáci určují, do kterého slohu se hodí dané prvky, lze využít i paměťové mapy

11. strana - Použitá literatura a zdroje

Žák se seznámí s typologií a základními druhy výrobků v oboru, získá přehled o dobových stavebních stylech, které jsou zastoupeny v České republice, pochopí, jaký význam pro utváření stylů měly historické události a dokáže začlenit jednotlivé prvky do správného období slohů. V dalším interaktivním materiálu si žáci prohloubí znalosti o historii nábytku.

Tento interaktivní materiál lze použít při výuce předmětů - Technické kreslení nebo Odborné kreslení, také popřípadě doplní historii v občanské nauce na střední škole technického zaměření - dřevařské obory.

TYOLOGIE VÝROBKŮ OBORU

Truhlářské výrobky hrají v našem životě důležitou roli a jsme jimi stále obklopeni, již od starých věků.

Víme již, že je důležitá jejich správná funkce z hlediska konstrukce, ale také spolehlivost, estetika a pohodlí.

Typologie výrobků zahrnuje tato hlediska:

- výběr základního konstrukčního materiálu
- úprava povrchu výrobků
- účel použití
- historické období - dobové slohy
- autentičnost doby výroby - historický originál
 - kopie historických originálů
 - soudobý výrobek
- místo použití
- mobilita při užívání (přestavitelnost)
- možnost uložení a složení
- množství výroby
- způsob prodeje a užívání
- recyklovatelnost
- cena

Druhy truhlářských výrobků

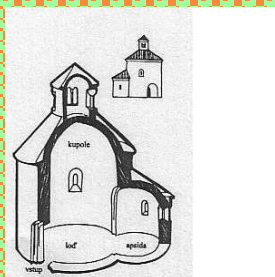
- nábytek
- interiérové doplňky
- obklady stěn a stropů
- schodiště, zábradlí
- dřevěné podlahy
- okna
- dveře

Významné dobové slohy

Románský sloh (1000 - 1250 - nejstarší v Evropě)

- ovlivněný římskými a byzantskými vzory
- většinou pouze církevní stavby - rotunda, tribunový kostel, bazilika, klášter

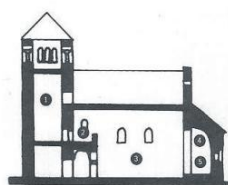
Rotunda byla válcová stavba s kruhovým půdorysem, kupolí a půlkruhovým přístavkem

Rotunda sv. Jiri - Říp

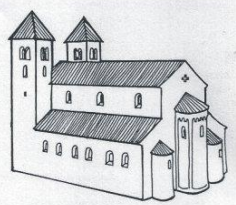

Vnější pohled:
1) věž; 2) sdružené okno; 3) spojení s panským sídlem; 4) loď; 5) okno lodi; 6) okno nad tribunou; 7) lisená (svislý plochý vystuplý pás ze zdiva); 8) portál; 9) apside; 10) Kocha (polokupolový klenební útvar uzavírající apsidu); 11) sokl; 12) římsa; 13) zubořez; 14) obloučkový vlys

Řez tribunovým kostelem:
1) věž; 2) tribuna (empora); 3) loď; 4) koncha; 5) apside

Vnější pohled a průřez tzv. tribunovým (či emporovým) kostelem

Bazilika byl nejvelkorysejší typ románského chrámu, který se vyznačoval obdélníkovým půdorysem s oltářem umístěným v půlkruhové apsidě. Vstup do baziliky byl rámován honosným tzv. ústupkovitým portálem po jehož obou stranách se tyčily dvě mohutné věže zdobené sdruženými okny. Bazilika byla vždy přinejmenším trojlodní s vyvýšenou střední lodí, která svými sdruženými okny osvětlovala její jinak spíše temnější interiéru

Řez bazilikou:
1) hlavní loď s plochým stropem; 2) sdružená okna; 3) empora (tribuna); 4) boční klenutá loď; 5) pilíře; 6) krypta

Katedrála ve Spýru

- světské stavby - hrady (=pevnosti pro obranu před nepřítelem)
- rozsáhlé a mohutné stavby
- součástí byl vždy obytný palác

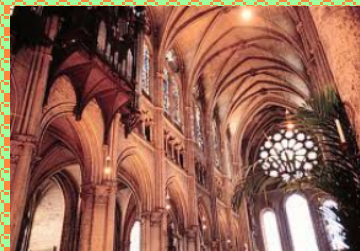
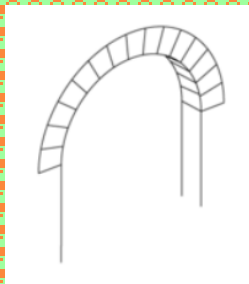
Křivoklát

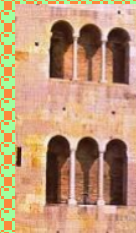
Landštejn

Stavební prvky

- masivní zdi a klenba - půlkruhový oblouk, valená nebo křížová klenba

- okna - nízká s kulatými oblouky - úzká střílnovitého typu nebo sdužená s římsami a vlysy kolem oken

- sloupy - silné masivní, jednoduché krychlové nebo figurální hlavice a patky s motivy rostlin a zvířat
- vchod - zdobený portál

- typický nábytek - truhla, ostatní nábytek účelový s jednoduchými tvary

Románské lůžko - 12. století

Gotika (1250 - 1500 = tzv. čistý styl)

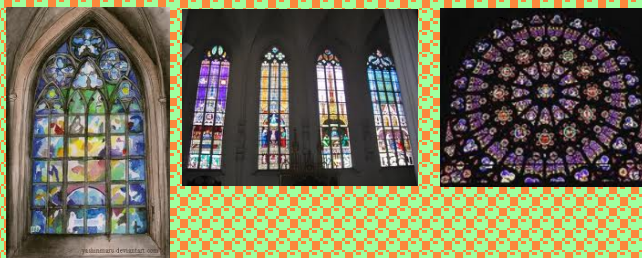
- období zakládání měst, univerzit, rozkvět obchodu a řemesel
- sloh ovlivněný hlubokým náboženským cítěním, snaha přiblížit se k Bohu, ale také blahobytem ve městech
- **stavby** - jemně členěné, vysoké, důraz na svislé prvky
 - chrámy, klášterní kostely, nepravidelný půdorys, vnitřní i vnější opevnění, tvrze a hrady

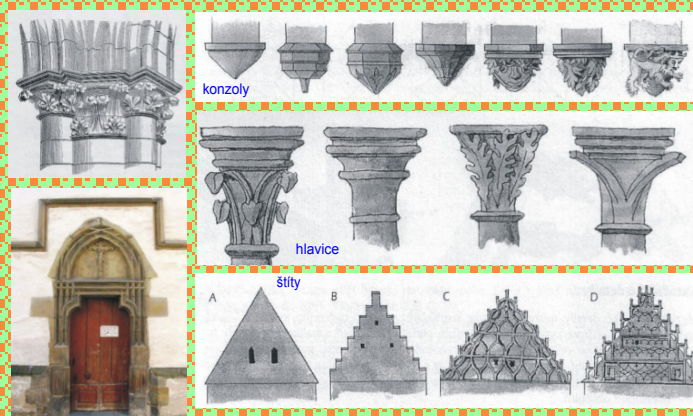
- **zdi a klenba** - velmi mohutná, ale působící lehce a elegantně, lomený oblouk, křížová klenba, později velmi zdobená, chrlíče - vývody dešťové vody ze střech

- **okna** - vysoká, lomené oblouky, jemně členěná kružba, pestrá skla, bohatě zdobená

- **sloupy = pilastry** - vysoké, štíhlé, hlavice a konzoly se zjednodušenou výzdobou rostlin
- **portály** - plastické rámování
- **štíty měšťanských domů** - plasticky zdůrazněné čelo

- **typický nábytek** - truhla, užitný nábytek, zdobné prvky (lomený oblouk, kružba, ornament)

Renaissance (1350 - 1600)

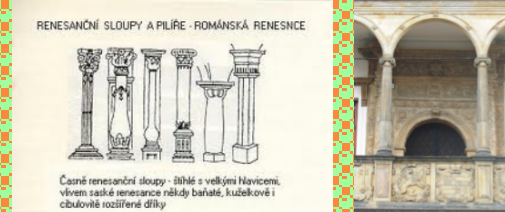
- období objevení Ameriky, reformace, selských válek
- sloh ovlivněn antickým řeckým uměním a filosofií
- pozitivní vztah k pozemskému životu, snaha o ušlechtilé lidství a důstojnost
- **stavby** - jednoduché, harmonicky členěné, zdůrazněné vodorovné prvky, fasády - sgrafita, psaníčka

- **okna a dveře** - rovné, pravouhlé tvary, zdobené profilovanými trojúhelníkovými nebo půlkruhovými štíty
- portály - nejzdobnější na celé stavbě
- typické arkády, loggie a arkýře

- **sloupy** - kulaté a hranaté, hlavice podle antických vzorů s ornamenty

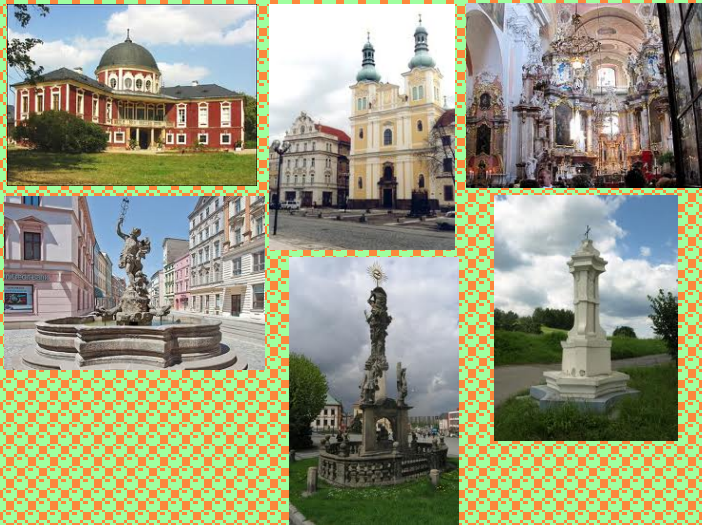

- **typický nábytek** - truhla, bohatě zdobená intarziemi a malovaním

Baroko (1600 - 1750)

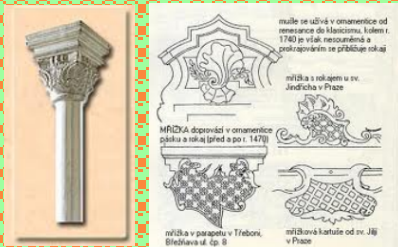
- období třicetileté války a válek proti Turkům
- sloh ovlivněný touhou po okázalosti církve a šlechty
- nejvíce společně s gotikou zastoupeno v českých zemích
- stavby - honosné, bohatě členěné s oválnými tvary a klenbami
 - kašny, kapličky, boží muka, mramrové sloupy

- okna a portály - profilované rámy, bohatě zdobená, sochy v nikách

- sloupy - kulaté nebo točené do vyvrtky, hlavice se závitnicemi s bohatým zdobením (květiny, ovoce)

- typický nábytek - vyváženost dekorace s pravidelností tvarů
 - šatník, komoda, konzolový stůl

Rokoko (1730 - 1790)

- označováno jako pozdní baroko nebo část klasicismu
- typický ornamentální motiv "rokaj", zlato, miniatury
- lehký tón zdobnosti, úsměvnost a zdrobnělé měřítko
- vláda Ludvíka XV.
- stavby - intimita, střízlivost, vztah k přírodě, důraz na zahrady

- okna - velká a prostorná - přiblížení k přírodě

- **typický nábytek** - vzácné druhy dřeva, bohatě zdobený a pracný
 - koloniální nábytek - důraz na pohodlí
 - asymetrie = nerovnoměrnost tvaru

Klasicismus (1750 - 1850)

- období Velké francouzské revoluce, napoleonských válek
- sloh ovlivněn osvícenstvím, rovností, volností, bratrstvím a uměním starého Řecka a Říma
- poslední jednotný evropský sloh
- **stavby** - přísně členěné, prosté tvary
 - staví se celé obytné čtvrti, činžovní domy, paláce

- **okna** - pravouhlá, prostě členěná, často se štítem a rámováním
 - podobná renesanci

- **sloupy** - silné, masivní se svislými žlábkami, jednoduché nízké hlavice

- **typický nábytek** - důraz na konstrukci nábytku
 - styl Ludvíka XVI., empír, biedermeier

Soudobá architektura

- doba vědy a techniky, industrializace a socializace
- střízlivé a věčné myšlení, nové materiály, použití strojů
- stavby - účelové, skromně zdobené, zdůraznění materiálů

- okna - bez ozdob, účelný tvar, velké prosklené plochy, symetrické

- dveře - účelové, členité s prosklenými plochami, symetrické

- sloupy - kulaté nebo hranaté z betonu nebo oceli, obložené mozaikou nebo omítnuté, bez hlavic

- typický nábytek - důraz na konstrukci, funkci a pohodlí - kombinace různých materiálů

KONTROLNÍ OTÁZKY

1) Co zahrnuje typologie truhlářských výrobků?

2) Jaké druhy truhlářských výrobků znáte?

3) Jaké dobové slohy znáte?

Použitá literatura a zdroje:

- 1) Š. Kýhosová - Odborné kreslení - Parta, Praha 2005,
ISBN 80-7320-050-3
- 2) W. Nutsch a kol. - Příručka pro truhláře - Sobotáles, Praha 1999,
ISBN 80-85920-60-3
- 3) drevari.humlak.cz/data_web/Data_skola/vyrnab/vyrnab1.rtf
- 4) http://www.gjbspgs.cz/stranky/projekt_architektura/romansky_sloh.htm
- 5) <http://cs.wikipedia.org/wiki> - různé slohy architektury
- 6) <http://www.archslohy.estranky.cz/clanky/romansky-sloh.html>
- 7) http://www.szymb.cz/admin/upload/sekce_materialy/ROM%C3%81NSK%C3%89_UM%C4%9AN%C3%8D.pdf
- 8) <http://jentak.sandbox.cz/doku.php/clanky/nabytek>
- 9) <http://www.google.cz/search?q=obrázky/...>

ROMÁNSKÉ_UMĚNÍ.pdf